

Sygn. akt XXVIII C 1817/21

POSTANOWIENIE

Dnia 8 czerwca 2021 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXVIII Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Tomasz Niewiadomski

po rozpoznaniu w dniu 8 czerwca 2021 roku w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

w sprawie z powództwa A. W. i K. W.

przeciwko (...) spółce akcyjnej siedzibą w W.

o ustalenie i zapłatę

w przedmiocie zażalenia powodów na postanowienie z 17 marca 2021 roku

postanawia:

I. na podstawie art. 395 § 2 kpc uchylić w całości postanowienie z dnia 17 marca 2021 roku w przedmiocie wniosku powodów o udzielenie zabezpieczenia;

II. udzielić powodom zabezpieczenia roszczenia niepieniężnego o ustalenie, że umowa (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF, zawarta w dniu 8 czerwca 2006 roku pomiędzy powodami a pozwanymi jest nieważna, poprzez wstrzymanie obowiązku dokonywania przez powodów spłaty rat kredytu w wysokości i terminach określonych ww. umową w okresie od dnia wydania postanowienia do dnia uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie;

III. w pozostałym zakresie oddalić wnioski.

Sygn. akt XXVIII C 1817/21

UZASADNIENIE

postanowienia z 8 czerwca 2021 roku

W dniu 5 marca 2021 roku do tut. Sądu wpłynął pozew w którym powodowie – A. W. i K. W., domagali się zasądzenia od pozwanego – (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W., kwoty 89 293,03 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Przedmiotem żądania pozwu było także stwierdzenie przez Sąd, że umowa kredytu nr (...), waloryzowanego do kursu franka szwajcarskiego, zawarta w dniu 8 czerwca 2006 roku pomiędzy powodami, a (...) Bankiem spółką akcyjną z siedzibą w W. - jest nieważna ex tunc.

W pozwie został także zawarty wniosek o udzielenie zabezpieczenia roszczenia o ustalenie nieważności ww. umowy poprzez unormowanie praw i obowiązku stron poprzez:

a. wstrzymanie obowiązku powodów dokonywania spłat rat ww. kredytu nr (...), waloryzowanego kursem franka szwajcarskiego, zawartej w dniu 8 czerwca 2006 – aż do momentu uprawomocnienia się wyroku kończącego postępowanie w sprawie,

b. zakazanie pozwanemu złożenia powodom oświadczenia o wypowiedzenia ww. umowy - od dnia wydania postanowienia o zabezpieczeniu do dnia uprawomocnienia się wyroku kończącego postępowanie w sprawie,

c. zakazanie pozwanemu przekazywania informacji o zaprzestaniu dokonywania spłat przez powodów rat ww. kredytu do Bankowego Rejestru Dłużników, Biura (...) S.A. oraz do biur informacji gospodarczej – działających na podstawie ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 roku o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych - od dnia wydania postanowienia o zabezpieczeniu do dnia uprawomocnienia się wyroku kończącego postępowanie w sprawie.

W uzasadnieniu wniosku o zabezpieczenie wskazano, iż ww. umowa jest nieważna z uwagi na jej sprzeczność z art. 385¹ kc – poprzez zawarcie w jej treści abuzywnych klauzul. Zdaniem powodów w przedmiotowej umowie prawa i obowiązki stron były ukształtowane w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy jako konsumentów. Wskazali oni także, że mimo zapoznania się z treścią umowy, ryzyko kredytowe nie zostało im przedstawione w wystarczająco rzetelny i informatywny sposób, a sami nie mieli możliwości faktycznego negocjowania postanowień umowy.

Odnosząc się do kwestii interesu prawnego powodowie wskazali, że przedmiotowa umowa jest nieważna. Podnieśli również, że pozwany bank ma w portfelu kilkadziesiąt tysięcy umów powiązanych z walutami obcymi. Mając na uwadze jego obecną sytuację finansową istnieją znaczne obawy odnoszące się do jego wypłacalności w przyszłości i możliwości finansowych w zakresie spłaty unieważnionych umów kredytów frankowych (pozew k. 3 - 34).

Postanowieniem z 17 marca 2021 roku Sad oddalił ww. wniosek o zabezpieczenie (postanowienie k. 114). Następnie w dniu 8 czerwca 2021 roku tut. Sąd uchylił w całości ww. postanowienie na podstawie art. 395 § 2 kpc (postanowienie k. 284).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Wniosek powodów o udzielenie zabezpieczenia jest zasadny i zasługuje na uwzględnienie w zakresie wstrzymania obowiązku dokonywania przez powodów spłaty rat kredytu w wysokości i terminach określonych ww. umową w okresie od dnia wydania postanowienia do dnia uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie. W pozostałym zakresie wnioski o zabezpieczenie nie jest zasadny i nie zasługuje na uwzględnienie.

Należy wskazać, iż zgodnie z art. 730¹ § 1 kpc udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. Okoliczności te muszą być spełnione **łącznie**, zatem brak uprawdopodobnienia którejkolwiek z nich uniemożliwia uwzględnienie wniosku.

Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie.

Instytucja uprawdopodobnienia odnosi się do sytuacji, w których ustawa procesowa nie wymaga ustalenia twierdzeń o faktach przy pomocy dowodów, lecz zadawała się mniejszym stopniem pewności. Uprawdopodobnienie może być przeprowadzone przez sąd przy użyciu środków, które uzna za właściwe, nie wyłączając środków dowodowych. Przy uprawdopodobnieniu nie jest jednak konieczne zachowanie szczególnych przepisów o postępowaniu dowodowym (art. 243 kpc). Uprawdopodobnienie, w odróżnieniu od dowodu, nie daje zatem pewności co do prawdziwości twierdzenia o istnieniu konkretnego roszczenia, ale sprawia, że twierdzenie to staje się prawdopodobne (podobnie Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w uzasadnieniu postanowienia z dnia 13 lutego 2012 roku, I ACz 270/12, LEX nr 1111997; M. Iżykowski: Charakterystyka prawna uprawdopodobnienia w postępowaniu cywilnym, Nowe Prawo 1980, nr 3, str. 71).

Do uprawdopodobnienia twierdzeń w postępowaniu zabezpieczającym odnoszą się ogólne reguły dotyczące uprawdopodobnienia stosowane w postępowaniu cywilnym. Wykazanie prawdopodobieństwa roszczenia może

być przeprowadzone za pomocą takich niesformalizowanych środków, jak: pisemne oświadczenia osób trzecich, nieformalne przesłuchanie stron lub strony bądź świadków, dokumenty itp. Sąd winien mieć jednak na uwadze zgromadzony w sprawie materiał dowodowy. Z kolei przy wyborze sposobu zabezpieczenia sąd uwzględni interesy stron lub uczestników postępowania w takiej mierze, aby uprawnionemu zapewnić należytą ochronę prawną, a obowiązanego nie obciążać ponad potrzebę.

Z kolei art. 755 § 1 pkt 1 kpc stanowi, iż jeżeli przedmiotem zabezpieczenia nie jest roszczenie pieniężne, sąd udziela zabezpieczenia w taki sposób, jaki stosownie do okoliczności uzna za odpowiedni, nie wyłączając sposobów przewidzianych dla zabezpieczenia roszczeń pieniężnych. W szczególności **sąd może unormować prawa i obowiązki stron lub uczestników postępowania na czas trwania postępowania**. Nie ulega wątpliwości, iż powództwo o ustalenie nieważności umowy kredytowej ma charakter niepieniężny, a zatem z mocy ww. przepisu możliwe jest unormowanie praw i obowiązków stron na czas trwania takiego postępowania.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należało stwierdzić, iż powodowie uprawdopodobnili roszczenie o ustalenie nieważności umowy kredytu nr (...), waloryzowanego kursem franka szwajcarskiego, zawartej w dniu 8 czerwca 2006 roku pomiędzy nimi a (...) Bankiem spółką akcyjną z siedzibą w W..

Z treści ww. umowy wynika, że na jej mocy bank udzielił powodom kredytu w kwocie 364 500 złotych, waloryzowanego kursem CHF (§ 1 ust. 3), przy czym w postanowiono w niej, że w dniu wypłaty kredytu lub każdej transzy kredytu kwota wypłaconych środków będzie przeliczona do CHF według kursu kupna walut określonego w tabeli kursowej – obowiązującego w dniu uruchomienia środków (§ 1 ust. 3A). Z kolei przy spłacie kredytu wysokość zobowiązania będzie ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w CHF – po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut określonego w „tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godzin 14:50 (§ 11 ust. 5). W umowie nie określono przy tym zasad ustalania kursów waluty indeksacyjnej w tabelach kursowych banku.

Przywołane wyżej postanowienia umowne dotyczące indeksacji nie odwołują się więc do ustalanych w sposób neutralny kursów CHF czy jakichś obiektywnych wskaźników, na które żadna ze stron nie ma wpływu. Zasady ustalania kursów zostały przekazane do uprawnień pozwanego, nie określając bliżej kryteriów ustalania ich wysokości.

Tymczasem w orzecznictwie sądów polskich przyjmuje się, że w świetle takich postanowień umownych, bank może jednostronnie i arbitralnie modyfikować wskaźniki, według których obliczana jest zarówno wysokość kapitału kredytu (**wypłaconej kwoty kredytu**) i świadczeń kredytobiorcy (**rat kredytowych**). Denominacja kredytu na podstawie przedmiotowej umowy odbywa się w oparciu o tabele kursowe sporządzane przez pozwanego i to uprawnienie banku do określania wysokości kursów CHF na gruncie zawartej umowy nie doznaje formalnie żadnych określonych ograniczeń. Powszechnie przyjmuje się natomiast, że tego rodzaju klauzule umowne przewidujące stosowanie takiego mechanizmu (zarówno w przypadku kredytów indeksowanych, jak i denominowanych) stanowią niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ kc (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 września 2020 roku, V ACa 143/20, Legalius nr 2493839, wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 12 marca 2020 roku, I ACa 257/19, Legalis nr 2331056), konsekwencją czego jest konieczność uznania umowy za nieważną (podobnie uznał Sąd Najwyższy w wyroku z 11 grudnia 2019 roku, V CSK 382/18, Legalis nr 2277328; Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 13 listopada 2019 roku, I ACa 674/18, Legalis nr 2288617, w wyroku z 4 września 2020 roku, V ACa 44/19, Legalis nr 2502627, z dnia 13 listopada 2019 roku, I ACa 268/19, 2282846; z dnia 23 października 2019 roku, V ACa 567/18, Legalis nr 2271446, z dnia 29 stycznia 2020 roku, I ACa 67/19, Legalis nr 2292747 oraz Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 20 lutego 2020 roku, I ACa 635/19, OSA 2020/2/5.). Ich skutkiem jest wyeliminowanie klauzuli przewidującej przeliczanie kwoty wyrażonej w umowie w CHF na PLN z umowy, która nie może być zastąpiona innymi przepisami, co w efekcie prowadzi do nieważności umowy.

Zatem na potrzeby rozpoznania wniosku o zabezpieczenie Sąd uznał, iż powodowie uprawdopodobnili swoje roszczenia o ustalenie nieważności ww. umowy. Należy tu mieć na względzie, że uprawdopodobnienie jest łagodniejszym od udowodnienia środkiem procesowym i nie przesądza w żadnym razie o treści ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawie, dla którego istotne jest udowodnienie dochodzonych roszczeń.

W ocenie Sądu powodowie uprawdopodobnili także posiadanie interesu prawnego w zwolnieniu ich z obowiązku uiszczania rat w związku z umową kredytu nr (...) waloryzowanego do franka szwajcarskiego, zawartej w dniu 8 czerwca 2008 roku – aż do dnia uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w niniejszej sprawie.

Jak wskazano wyżej - interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie. Przepis ten powinien być wykładany w sposób zapewniający maksymalne zastosowanie regulacji płynących z prawa europejskiego w tym Dyrektywy 93/13, której implementacją są polskie przepisy art. 385¹ i następane kc. Rozważane regulacje zmierzają do zaniechania stosowania przez przedsiębiorców niedozwolonych postanowień umownych, w tym do zapewnienia pełnej restytucji świadczeń spełnionych na podstawie takich warunków (por wyrok TSUE w sprawie C-154/15). W wyroku C-407/18 TSUE wskazał, że niezgodne z przepisami powołanej dyrektywy są regulacje krajowe, które uniemożliwiają sądowi zawieszenie postępowania egzekucyjnego do czasu zbadania podniesionych przez konsumenta zarzutów abuzywności umowy. Skoro zgodnie z powołanym orzeczeniem dopuszczalne jest zabezpieczenie roszczenia konsumenta poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego zmierzającego do wykonania potencjalnie abuzywnych postanowień umowy, to tym bardziej dopuszczalne jest czasowe wstrzymanie wykonywania umowy tego rodzaju.

Celem postępowania w sprawie niniejszej jest nie tylko sądowe zbadanie czy zachodzi nieważność umowy na skutek usunięcia z niej klauzul abuzywnych, ale i definitywne rozwiązanie powstałych na tym tle sporów pomiędzy stronami. Wstępna analiza pozwu wskazuje, iż powodowie uprawdopodobnili takie roszczenie. Otrzymali oni kredyt w wysokości 443 757,48 złotych, z czego spłacili już 533 050,51 złotych na dzień wniesienia powództwa, a zgodnie z twierdzeniami powodów wyrażonymi w ostatnim piśmie procesowym kwotę 544 675,65 złotych. Odmowa zabezpieczenia w powyższym zakresie oznaczałaby zatem zezwolenie Sądu na realizację potencjalnie nieważnej umowy i teoretycznie mogłaby skutkować koniecznością wytoczenia kolejnego powództwa o zapłatę, aby zrealizować w pełni skutek restytucyjny związany z uznaniem określonych postanowień za abuzywne. Uregulowanie stosunków między stronami na czas trwania procesu polegające na wstrzymaniu obowiązku spłaty rat, które z racji nieważności umowy nie są należne, pozwala na uniknięcie kolejnego procesu o ich zwrot. Taki proces należałoby traktować jako poważne utrudnienie realizacji celu niniejszego postępowania, którym jest przecież definitywne rozstrzygnięcie sporu pomiędzy stronami. Z tych względów Sąd orzekł jak w pkt II sentencji. Ubocznie należy wskazać, iż analogiczne stanowisko zajął tut. Sąd w postanowieniu z 1 czerwca 2021 roku, sygn. XXVIII Cz 5/21.

W pozostałym zakresie wnioski podlegały oddaleniu jako oczywiście bezzasadny. Nie uszła uwadze Sądu pewna niekonsekwencja powodów w zakresie jednego ze sposobów wnioskowanego zabezpieczenia. Z jednej strony twierdzą oni, że zawarta przez nią ww. umowa kredytu jest nieważna, a z drugiej strony domagają się oni nałożenia na pozwanego zakazu jej wypowiedzania. Skoro umowa jest nieważna ex lege, to zbędny jest ewentualny zakaz jej wypowiedzania. Nie do zaakceptowania jest pogląd zakładający możliwość nałożenia w trybie zabezpieczenia zakazu wypowiedzania umowy, tym bardziej takiej, co do której twierdzi się, że jest nieważna.

Poza tym należy pamiętać, iż podstawą wypowiedzenia ww. umowy mogą być inne okoliczności niż tylko brak spłaty rat kredytu – co wynika z treści § 15 ww. umowy kredytu. Zatem ustanawianie generalnego zakazu wypowiedzania ww. umowy byłoby zdecydowanie zbyt daleko idącą ingerencją Sądu i obciążaniem pozwanego ponad potrzebę w rozumieniu do art. 730¹ § 3 kpc.

Sąd nie mógł także zakazać pozwanemu przekazywania informacji do biur informacji kredytowej na temat stanu realizacji kredytu gdyż byłoby to sprzeczne z treścią art. 105 ust. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Prawo bankowe (tj. Dz. U. z 2020 roku, poz. 1896 ze zm.). Z treści pkt II postanowienia wynika wręcz obowiązek pozwanego przekazania do podmiotów wskazanych w art. 105 ust. 4 ww. ustawy danych o tym, że spłata ww. kredytu uległa zawieszeniu na mocy niniejszego postanowienia Sądu. Brak dokonywania spłat nie może być podstawą skutecznego wypowiedzenia ww. umowy skoro Sąd zawiesił ten obowiązek. Zatem skutek ten wynika już z treści pkt. II sentencji postanowienia.

Reasumując należy stwierdzić, iż wniosek o zabezpieczenie zasługiwał jedynie na częściowe uwzględnienie. Powodowie nie wykazali bowiem, iż brak zabezpieczenia ponad sposób określony w sentencji postanowienia - w jakikolwiek uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie. Mając na uwadze powyższe okoliczności, na podstawie art. 730 i art. 730¹ kpc, Sąd orzekł jak w sentencji.

(...)